

Suvestinė redakcija nuo 2023-05-01 iki 2026-10-31

Įstatymas paskelbtas: Žin. 2012, Nr. [63-3164](#), i. k. 1121010ISTA0XI-2023

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGIJOS IŠTEKLIŲ RINKOS Į S T A T Y M A S

2012 m. gegužės 22 d. Nr. XI-2023
Vilnius

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis įstatymas nustato Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos organizavimo, administravimo, reguliavimo, priežiūros ir kontrolės teisinius pagrindus, taip pat reglamentuoja centralizuotos prekybos biokuru ir prekybos gamtinėmis dujomis visuomeninius santykius.

2. Šis įstatymas taikomas prekybai energijos ištekliais ir šilumos energija tiek, kiek to nereglamentuoja Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas, Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymas, Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymas, Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymas, kiti įstatymai ir Europos Sąjungos reglamentai, nustatantys specialiuosius reikalavimus prekybai šilumos energija ar energijos ištekliais.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, Žin., 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Energijos išteklių birža** – centralizuota prekybos energijos ištekliais sistema, kurioje prekiaujama biokuru.

2. **Energijos išteklių biržos dalyvis** – asmuo, šio įstatymo nustatyta tvarka prekiaujantis energijos išteklių biržoje.

3. **Energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistema** – energijos išteklių biržos prekybos duomenims valdyti skirta sistema.

4. **Energijos išteklių biržos informacinė sistema** – viešas energijos išteklių biržos informacijos portalas, kuriame teikiama informacija yra prieinama visiems suinteresuotiems asmenims ir visuomenei.

5. **Energijos išteklių biržos operatorius** – asmuo, šio įstatymo nustatyta tvarka organizuojantis prekybą energijos ištekliais, administruojantis energijos išteklių biržą ir turintis Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos išduotą energijos išteklių biržos operatoriaus licenciją.

6. **Energijos išteklių rinka** – asmenų, išgaunančių, gaminančių, paruošiančių, transportuojančių, persiunčiančių, tiekiančių energijos išteklius ir (ar) jais prekiaujančių, santykių visuma.

7. **Energijos išteklių rinkos dalyvis** – energetikos įmonė ar kitas asmuo, perkantis ir (ar) parduodantis energijos išteklius arba siekiantis jų įsigyti ar parduoti.

8. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme, Elektros energetikos įstatyme, Gamtinių dujų įstatyme, Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme, Šilumos ūkio įstatyme ir Europos Sąjungos reglamentuose, nustatančiuose specialiuosius reikalavimus prekybai šilumos energija ar energijos ištekliais.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

3 straipsnis. Pagrindiniai šio įstatymo tikslai

Pagrindiniai šio įstatymo tikslai:

1) nustatyti energijos išteklių biržos organizavimo, administravimo ir reguliavimo teisinius pagrindus;

2) sudaryti galimybes energijos išteklių rinkos dalyviams efektyviai konkuruoti energijos išteklių rinkoje ir naudotis skaidria, aiškiai sureguliuota ir nediskriminaciniais pagrindais veikiančia centralizuota prekybos energijos ištekliais sistema;

3) sudaryti sąlygas formuoti skirtingų rūšių biokuro rinkai, mažinti biokuro gamybos ir prekybos koncentraciją ir užtikrinti skaidrią biokuro kainodarą;

4) sudaryti sąlygas energijos išteklių rinkos dalyviams efektyviai prekiauti biokuru ir sukurti centralizuotą elektroninę prekybos sistemą;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, *Žin.*, 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

5) nustatyti bendruosius prekybos gamtinėmis dujomis principus;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XIII-1785](#), 2018-12-18, *paskelbta TAR* 2018-12-21, i. k. 2018-21230

6) neteko galios nuo 2022-01-01;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, *paskelbta TAR* 2021-11-25, i. k. 2021-24221

7) užtikrinti darnią, skaidrią ir integralią efektyvia konkurencija ir nediskriminavimu pagrįstos energijos išteklių rinkos plėtrą.

ANTRASIS SKIRSNIS

ENERGIJOS IŠTEKLIŲ RINKOS VALSTYBINIS VALDYMAS IR REGULIAVIMAS

4 straipsnis. Energijos išteklių rinkos reguliavimo tikslai

1. Energijos išteklių rinka reguliuojama vadovaujantis energetikos politikos strateginiais tikslais ir (ar) pažangos uždaviniais, siekiant valstybės energetinės nepriklausomybės, energijos išteklių rinkos liberalizavimo ir integracijos į Europos Sąjungos valstybių narių regionines energijos ir energijos išteklių rinkas.

2. Energijos išteklių rinka reguliuojama vadovaujantis atskirų energetikos sektorių reguliavimo tikslais, siekiant sudaryti efektyvios, skaidrios ir konkurencingos prekybos energija ir energijos ištekliais, tarp jų centralizuotos prekybos biokuru ir gamtinėmis dujomis, teises sąlygas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, *paskelbta TAR* 2021-11-25, i. k. 2021-24221

5 straipsnis. Energijos išteklių rinkos valstybinio valdymo ir reguliavimo institucijos

Energijos išteklių rinkos valstybinį valdymą ir reguliavimą pagal kompetenciją atlieka:

1) Lietuvos Respublikos Vyriausybė;

2) Lietuvos Respublikos energetikos ministerija;

3) Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (toliau – Taryba).

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, *paskelbta TAR* 2021-11-25, i. k. 2021-24221

6 straipsnis. Lietuvos Respublikos Vyriausybės kompetencija

Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – Vyriausybė):

1) tvirtina Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijavimo taisykles;

2) neteko galios nuo 2022-01-01;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, *paskelbta TAR* 2021-11-25, i. k. 2021-24221

3) atlieka kitas Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

7 straipsnis. Energetikos ministerijos kompetencija

Energetikos ministerija tvirtina Centralizuotos prekybos biokuru taisykles ir atlieka kitas Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas prekybos šilumos energija ar energijos ištekliais srityje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

8 straipsnis. Tarybos kompetencija

1. Taryba:

1) išduoda energijos išteklių biržos operatoriaus licenciją, taip pat sustabdo licencijos galiojimą, panaikina licencijos galiojimo sustabdymą, panaikina licencijos galiojimą, keičia ir tikslina licenciją;

2) rengia ir tvirtina Energijos išteklių rinkos priežiūros taisykles, vadovaudamasi šiame įstatyme ir kituose įstatymuose, reglamentuojančiuose energetikos veiklą, nustatytais reikalavimais;

3) pagal kompetenciją atlieka energijos išteklių rinkos tyrimus, vykdo prekybos energijos išteklių biržoje ir energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos priežiūrą;

4) energijos išteklių biržos operatoriaus teikimu derina prekybos energijos išteklių rinkoje prievolių įvykdymo užtikrinimo priemones, taikomas energijos išteklių biržos dalyviams;

5) energijos išteklių biržos operatoriaus teikimu tvirtina Energijos išteklių biržos reglamentą;

6) energijos išteklių biržos operatoriaus teikimu derina energijos išteklių biržos operatoriaus tvirtinamas jo veiklos ketvirčio ataskaitas ir veiklos metinės ataskaitas formas, taip pat derina veiklos metinę ataskaitą, teikia pasiūlymus ir nurodymus dėl energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos ataskaitose nurodytų duomenų patikslinimo ar papildomų duomenų pateikimo;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XIV-1068](#), 2022-04-28, paskelbta TAR 2022-05-06, i. k. 2022-09677

7) energijos išteklių biržos operatoriaus teikimu derina jo nustatomus įkainius už energijos išteklių biržos operatoriaus energijos išteklių biržos dalyviams teikiamas paslaugas;

8) vykdo energijos išteklių rinkos priežiūrą ir stebėseną, skelbia energijos išteklių rinkos stebėsenos ataskaitas Energijos išteklių rinkos priežiūros taisyklėse nustatyta tvarka ir terminais;

9) tiria ir nagrinėja šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų pažeidimus ir taiko pažeidėjams sankcijas ir (ar) poveikio priemones šio įstatymo numatytais atvejais;

10) kiekvieną ketvirtį viešai skelbia apibendrintą informaciją apie kiekvienos savivaldybės teritorijoje veiklą vykdančių šilumos tiekėjų, šilumos aukciono dalyvių ir bendrą šilumos ir elektros energijos gamintojų tiesiogiai sudaromų dvišalių susitarimų pagrindu įsigyjamo biokuro vidutinę kainą (su transportavimo išlaidomis) atskirai pagal biokuro rūšį ir kitus duomenis, nustatytus energetikos ministro patvirtintose Informacijos, susijusios su energetikos veikla, teikimo valstybės, savivaldybių institucijoms, įstaigoms ir (ar) kitiems asmenims taisyklėse;

11) atlieka kitas Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

2. Atlikdama jai priskirtas funkcijas, Taryba pagal kompetenciją bendradarbiauja su Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatyme nurodyta priežiūros institucija, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba ir Viešųjų pirkimų tarnyba.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XII-1432](#), 2014-12-16, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20609

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

TREČIASIS SKIRSNIS

ENERGIJOS IŠTEKLIŲ RINKOS ORGANIZAVIMAS. ENERGIJOS IŠTEKLIŲ BIRŽA

9 straipsnis. Energijos išteklių rinkos organizavimas

1. Energijos išteklių rinkos dalyviai prekiauja energijos ištekliais šiame įstatyme ir šio įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nurodytuose teisės aktuose nustatyta tvarka.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

2. Šiame įstatyme nustatyti reikalavimai taikomi prekybai biokuru ir gamtinėmis dujomis. Prekyba energijos išteklių rinkoje yra vykdoma prekiaujant biržoje arba tiesiogiai sudaromų dvišalių susitarimų pagrindu.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

3. Energijos ištekliams elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti yra įsigijami šiame įstatyme nustatytais būdais, vadovaujantis Vyriausybės patvirtintose Įmonių, veikiančių energetikos srityje, energijos ar kuro, kurių reikia elektros ir šilumos energijai gaminti, pirkimų taisyklėse (toliau – Pirkimų taisyklės) nustatyta tvarka, išskyrus atvejus, kai įstatymai nustato energetikos įmonėms privalomus vykdyti reikalavimus dėl energijos išteklių įsigijimo šaltinio ir (ar) būdo.

4. Energijos išteklių rinkos dalyviai, prekiaudami energijos ištekliais šiame įstatyme nustatyta tvarka, laikosi šiame įstatyme, Energetikos įstatyme ir Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatyme (toliau – Konkurencijos įstatymas) nustatytų reikalavimų ūkinei veiklai.

5. Energijos išteklių rinkos dalyviams draudžiama naudotis viešai neatskleista prekybos energijos ištekliais informacija ir užsiimti arba bandyti užsiimti manipuliavimu energijos išteklių rinka. Prekybos naudojantis viešai neatskleista informacija ir manipuliavimo rinka draudimas užtikrinamas vadovaujantis 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo (OL 2011 L 326, p. 1) nustatytais reikalavimais ir tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XII-1432](#), 2014-12-16, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20609

10 straipsnis. Energijos išteklių birža ir energijos išteklių biržos operatoriaus veikla

1. Energijos išteklių biržos operatorius šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka administruoja energijos išteklių biržą ir organizuoja centralizuotą prekybą biokuru energijos išteklių biržoje bei Šilumos ūkio įstatyme nustatyta tvarka organizuoja šilumos aukcionus.

2. Energijos išteklių biržos operatorius vykdo nuolatinę prekybos energijos išteklių biržoje priežiūrą ir stebėseną Energijos išteklių biržos reglamente nustatyta tvarka. Atlikdamas jam pavestas funkcijas, energijos išteklių biržos operatorius prižiūri, kad energijos išteklių biržoje nebūtų registruojami apsimestiniai sandoriai. Jeigu energijos išteklių biržos operatorius nustato, kad energijos išteklių biržos dalyvių pateikti prekybos pasiūlymai gali būti laikomi apsimestiniais, ir pateikia Tarybai tai pagrindžiančius įrodymus, tokie sandoriai Tarybos sprendimu nėra įtraukiami į energijos išteklių biržoje nusistovėjusių kainų skaičiavimus tol, kol teisės aktų nustatyta tvarka nebus atliktas energijos išteklių rinkos tyrimas ir priimtas Tarybos sprendimas dėl tokio tyrimo išvadų.

3. Apsimestiniais pasiūlymais, kaip nurodyta šio straipsnio 2 dalyje, laikomi tokie energijos išteklių biržoje pateikti pasiūlymai pirkti ar parduoti energijos išteklius, kai energijos išteklių biržos dalyviai siekia ne įsigyti ar realizuoti energijos išteklius, o prisidengę tokiais pasiūlymais siekia daryti tikslingą įtaką energijos išteklių rinkos kainos pokyčiams (kainos didėjimui ar mažėjimui).

4. Energijos išteklių biržos operatorius ne vėliau kaip iki kiekvienų metų kovo 1 dienos parengia ir, suderinęs su Taryba, Energetikos ministerijai pateikia energijos išteklių biržos ataskaitą. Energijos išteklių biržos ataskaitoje atskirai įvertinamos kiekviena iš šio straipsnio

1 dalyje nurodytų energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos rūšių. Energijos išteklių biržos ataskaita teikiama energijos išteklių biržos operatoriaus parengta ir su Taryba suderinta forma.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

11 straipsnis. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos išdavimas

1. Energijos išteklių biržos operatoriaus veiklą turi teisę vykdyti asmuo, turintis šiame įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis Tarybos išduotą energijos išteklių biržos operatoriaus licenciją.

2. Asmuo, ketinantis vykdyti energijos išteklių biržos operatoriaus veiklą, pateikia Tarybai jos nustatytos formos prašymą ir dokumentus, įrodančius asmens atitiktį šiame straipsnyje nustatytiems reikalavimams. Licencija išduodama šiame įstatyme, Energetikos įstatyme ir Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijavimo taisyklėse nustatyta tvarka.

3. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencija išduodama asmeniui, turinčiam pakankamus technologinius, finansinius ir vadybinius pajėgumus, leidžiančius tinkamai vykdyti licencijuojamos veiklos sąlygas. Asmens, norinčio gauti energijos išteklių biržos operatoriaus licenciją, technologinių, finansinių ir vadybinių pajėgumų įvertinimo tvarką nustato ir šiuos pajėgumus vertina Taryba, atsižvelgdama į šiuos kriterijus:

1) asmuo privalo nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais valdyti technines priemones ir programinę įrangą, kurių reikia energijos išteklių biržai organizuoti ir kitai licencijuojamai veiklai vykdyti; reikalavimus energijos išteklių biržos operatoriaus valdomoms techninėms priemonėms ir programinei įrangai nustato Taryba;

2) asmuo privalo nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais valdyti ryšio priemones, kurių reikia pranešimams iš energijos išteklių biržos dalyvių gauti ir jiems siųsti; reikalavimus energijos išteklių biržos operatoriaus valdomoms ryšio priemonėms nustato Taryba;

3) asmens finansinį pajėgumą, įvertinamą pagal jo dvejų paskutinių ataskaitinių metų finansinių ataskaitų (balanso, pelno (nuostolių), pinigų srautų, nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitos, aiškinamojo rašto ir audito išvados, jeigu auditas buvo atliktas) duomenis, kai asmuo vykdė ūkinę komercinę veiklą, arba planuojamos veiklos prognozuojamus finansinius duomenis, kai asmuo nevykdė ūkinės komercinės veiklos, kurie vertinami pagal Tarybos nustatytus finansinio pajėgumo rodiklius;

4) asmuo privalo turėti darbuotojų licencijuojamai veiklai vykdyti ir ataskaitoms rengti, atskirai licencijuojamos veiklos apskaitai tvarkyti, energijos išteklių biržos dalyviams informuoti ir konsultuoti, skundams dėl licencijuojamos veiklos sąlygų nagrinėti.

4. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencija išduodama valstybės tiesiogiai ar netiesiogiai, per kitus asmenis, kontroliuojamam asmeniui, atitinkančiam šio įstatymo 12 straipsnyje nustatytus reikalavimus. Kontrolė suprantama taip, kaip nurodyta Konkurencijos įstatyme.

5. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencija išduodama 7 metų laikotarpiui. Energijos išteklių biržos operatorius ne vėliau kaip likus 6 mėnesiams iki licencijos galiojimo laikotarpio pabaigos teikia Tarybai prašymą pratęsti licencijos galiojimą arba pranešimą apie veiklos nutraukimą šio įstatymo 14 straipsnyje nustatyta tvarka. Kartu su prašymu pratęsti licencijos galiojimą energijos išteklių biržos operatorius pateikia Tarybai dokumentus, įrodančius jo atitiktį šiame straipsnyje nustatytiems reikalavimams. Licencijos galiojimo pratęsimui *mutatis mutandis* taikomi licencijos išdavimo reikalavimai, nustatyti šiame įstatyme, Energetikos įstatyme ir Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijavimo taisyklėse. Licencija kiekvieną kartą gali būti pratęsta ne ilgesniam kaip 7 metų laikotarpiui. Licencijos galiojimo pratęsimų skaičius neribojamas.

6. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijoje nurodoma veiklos teritorija – Lietuvos Respublika. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos galiojimo laikotarpiu energijos išteklių biržos operatoriumi suteikiamos išimtinės teisės ir pareigos vykdyti licencijoje nurodytą veiklą.

7. Šio straipsnio 6 dalyje nustatytas reikalavimas neriboja asmenų teisės kurti kitas prekybos įvairiais energijos ištekliais sistemas, organizuoti aukcionus ar prekiauti energijos ištekliais kitais teisės aktuose numatytais būdais.

8. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos galiojimą pratęsia, sustabdo, panaikina licencijos galiojimo sustabdymą, panaikina licencijos galiojimą, taip pat keičia ir tikslina licenciją Taryba šiame įstatyme, Energetikos įstatyme ir Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijavimo taisyklėse nustatyta tvarka.

9. Energijos išteklių biržos operatorius ir (ar) jo dalyviai privalo užtikrinti šiame straipsnyje nustatytų reikalavimų tinkamą įgyvendinimą tiek energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos išdavimo metu, tiek per visą energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos laikotarpį.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

12 straipsnis. Energijos išteklių biržos operatoriaus valdymas

1. Energijos išteklių biržos operatorius, kurį valstybė kontroliuoja netiesiogiai, privalo atitikti valdymo diferencijavimo principus – viena energetikos įmonė ar kelios tame pačiame energetikos sektoriuje veikiančios įmonės negali turėti daugiau kaip 3/4 balsų, suteikiančių teisę priimti sprendimus dėl energijos išteklių biržos operatoriaus valdymo ir veiklos įstatymų nustatyta tvarka.

2. Energetikos įmonė, prekiaujanti ar ketinanti prekiauti energijos išteklių biržoje, neturi teisės tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoti energijos išteklių biržos operatorių arba turėti kokių nors teisių energijos išteklių biržos operatoriaus atžvilgiu.

3. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytos teisės visų pirma apima:

1) įgaliojimus naudotis balsavimo teisėmis;

2) įgaliojimus skirti priežiūros organų, valdymo organų ir administracijos narius. Ši nuostata taikoma energijos išteklių biržos operatoriaus stebėtojų tarybos ir valdybos nariams, vadovui, vadovo pavaduotojams ir (ar) įmonės padalinių vadovams;

3) įgijimą daugiau kaip 1/4 balsų, suteikiančių teisę priimti sprendimus dėl energijos išteklių biržos operatoriaus valdymo ir veiklos įstatymų nustatyta tvarka.

4. Energijos išteklių biržos operatoriaus vadovas turi turėti pakankamą patirtį, kad būtų užtikrintas patikimas ir skaidrus energijos išteklių biržos administravimas ir prekybos energijos išteklių biržoje organizavimas. Energijos išteklių biržos operatoriaus kolegialių organų nariai, vadovas, vadovo pavaduotojai ir struktūrinių padalinių vadovai turi būti nepriekaištingos reputacijos. Asmuo negali būti laikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu jis neatitinka Finansinių priemonių rinkų įstatyme nustatytų nepriekaištingos reputacijos kriterijų. Energijos išteklių biržos operatorius teikia Tarybai informaciją apie energijos išteklių biržos operatoriaus kolegialių organų narius, vadovą, vadovo pavaduotojus ir struktūrinių padalinių vadovus, taip pat praneša apie vėlesnius pateiktos informacijos pasikeitimus.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

5. Asmuo, neatitinkantis šio straipsnio 4 dalyje nustatytų reikalavimų, negali būti skiriamas energijos išteklių biržos operatoriaus kolegialaus organo nariu, vadovu, vadovo pavaduotoju ar struktūrinio padalinio vadovu arba, paaiškėjus naujoms aplinkybėms, šių reikalavimų neatitinkantis asmuo privalo nedelsdamas nusišalinti nuo pareigų per Tarybos nurodytą terminą. Šių reikalavimų nevykdymas ar netinkamas vykdymas laikomas energijos išteklių biržos operatoriaus licencijuojamos veiklos pažeidimu ir Tarybos sprendimu energijos išteklių biržos operatoriumi gali būti taikoma atsakomybė Energetikos įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

6. Priimant sprendimus, kuriais įgyvendinami šiame straipsnyje nustatyti reikalavimai,

vadovaujamosi šio įstatymo nuostatomis. Kitų teisės aktų nuostatos taikomos tiek, kiek jos neprieštarauja šiam įstatymui.

13 straipsnis. Energijos išteklių biržos operatoriaus teisės ir pareigos

1. Energijos išteklių biržos operatorius neturi teisės įgalioti kitų asmenų vykdyti licencijoje nurodytą veiklą ir yra tiesiogiai atsakingas už šiame įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatytą energijos išteklių biržos administravimo ir organizavimo funkcijų tinkamą atlikimą.

2. Energijos išteklių biržos operatorius:

1) administruoja ir organizuoja energijos išteklių biržą;

2) registruoja energijos išteklių biržos dalyvius ir administruoja jų santykius energijos išteklių biržoje;

3) energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemoje renka duomenis apie šilumos tiekėjų, šilumos aukciono dalyvių ir bendrų šilumos ir elektros energijos gamintojų tiesiogiai sudaromus dvišalius susitarimus (sandorio šalis, sudarymo datą, biokuro rūšis, atitiktį tvarumo ir išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo kriterijams patvirtinančius dokumentus ir duomenis, sandorio galiojimo laikotarpį) ir šių susitarimų pagrindu įsigytą biokuro kiekį bei kainą ir teikia šiuos duomenis Tarybai;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XIV-1068](#), 2022-04-28, paskelbta TAR 2022-05-06, i. k. 2022-09677

4) valdo, palaiko ir administruoja energijos išteklių biržos informacinę sistemą ir energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemą;

5) teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis teikia kompetentingoms institucijoms, įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms informaciją, reikalingą įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytoms pareigoms vykdyti;

6) užtikrina vienodas ir nediskriminuojančias sąlygas visiems energijos išteklių biržos dalyviams, vadovaudamasis šiame įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatytais reikalavimais;

7) energijos išteklių biržos dalyviams ir kitiems suinteresuotiems asmenims neatlygintinai teikia informaciją apie energijos išteklių biržos veiklą;

8) ne vėliau kaip per 30 dienų nuo kiekvieno metų kalendorinio ketvirčio pabaigos parengia ir teikia Tarybai bei skelbia energijos išteklių biržos informacinėje sistemoje energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos ketvirčio ataskaitą;

9) ne vėliau kaip iki kiekvienų metų kovo 1 dienos parengia ir teikia Tarybai bei skelbia energijos išteklių biržos informacinėje sistemoje energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos metinę ataskaitą;

10) gavęs Tarybos pasiūlymus ar nurodymus dėl energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos ataskaitose nurodytų duomenų patikslinimo ar papildomų duomenų pateikimo, per Tarybos nurodytą terminą pateikia ir energijos išteklių biržos informacinėje sistemoje paskelbia patikslintas veiklos ataskaitas;

11) Šilumos ūkio įstatymo nustatyta tvarka organizuoja šilumos aukcionus;

12) valdo, palaiko ir administruoja šilumos aukciono duomenų valdymo sistemą ir šilumos aukciono informacinę sistemą;

13) pagal kompetenciją užtikrina, kad būtų laikomasi kitų šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytų įpareigojimų ir reikalavimų prekybai energijos ištekliais ir šilumos aukcionams.

3. Energijos išteklių biržos operatorius neturi teisės verstis komercine energetikos veikla, susijusia su energijos išteklių ir (ar) energijos žvalgymu, gavyba, perdirbimu, gamyba, laikymu, perdavimu, skirstymu, tiekimu, prekyba, taip pat kita reguliuojamąja energetikos veikla, nesusijusia su energijos išteklių biržos ir (ar) šilumos aukcionų administravimu ir organizavimu.

4. Energijos išteklių biržos operatorius Tarybos nustatyta tvarka ir sąlygomis atlieka nepriklausomą veiklos sąnaudų auditą ir energijos išteklių biržos informacinėje sistemoje skelbia duomenis apie energijos išteklių biržos operatoriaus veikloje patiriamas sąnaudas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

14 straipsnis. Energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos sustabdymas ir nutraukimas

1. Kai Energetikos įstatyme ir Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijavimo taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis sustabdomas ar panaikinamas energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos galiojimas, Tarybos sprendimu, atsižvelgiant į energijos išteklių biržos operatoriaus licencijuojamos veiklos pažeidimo mastą ir pobūdį, energijos išteklių biržos operatorius ar kita energetikos įmonė, atitinkanti šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytus reikalavimus, gali būti skiriami laikinai atlikti energijos išteklių biržos operatoriaus funkcijas, atitinkamai iki energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos galiojimo sustabdymo panaikinimo ar naujos energijos išteklių biržos operatoriaus licencijos išdavimo.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

2. Asmens paskyrimo laikinai atlikti energijos išteklių biržos operatoriaus funkcijas tvarka ir sąlygos, tarp jų energijos išteklių biržos operatoriaus ir laikinai jo funkcijas skiriamo atlikti asmens teisės ir pareigos, nustatomos Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijavimo taisyklėse. Bet kuriuo atveju laikino energijos išteklių biržos operatoriaus funkcijų atlikimo terminas negali būti ilgesnis kaip 6 mėnesiai.

3. Energijos išteklių biržos operatoriaus licencijuojamą veiklą nutraukti numatantis asmuo privalo ne vėliau kaip likus 6 mėnesiams informuoti apie tai Tarybą. Energijos išteklių biržos operatoriaus prašymu Taryba gali nustatyti ir trumpesnę tokio pranešimo terminą, atsižvelgdama į šio straipsnio 4 dalyje nustatytą reikalavimą.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

4. Šiame straipsnyje nurodyti sprendimai privalo būti priimami taip, kad būtų užtikrintas energijos išteklių biržos operatoriaus funkcijų nenutrūkstumumas ir nuolatinė energijos išteklių rinkos dalyvių galimybė prekiauti energijos išteklių biržoje.

15 straipsnis. Energijos išteklių biržos informacijos valdymas

1. Energijos išteklių biržos operatorius valdo, palaiko ir administruoja energijos išteklių biržos informacinę sistemą ir energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemą.

2. Energijos išteklių biržos informacinėje sistemoje informacija skelbiama teisės aktų nustatytais atvejais arba energijos išteklių biržos operatoriaus iniciatyva, laikantis teisės aktų nustatytų konfidencialios informacijos apsaugos reikalavimų. Energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemoje skelbiama informacija tretiesiems asmenims teikiama tik įstatymų nustatytais atvejais.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

16 straipsnis. Energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos finansavimas

1. Energijos išteklių biržos operatoriaus pajamas sudaro energijos išteklių biržos dalyvių ir šilumos aukcionų dalyvių, teikiančių pasiūlymus gaminti ar parduoti šilumos energiją, įmokos už energijos išteklių biržos operatoriaus teikiamas paslaugas. Energijos išteklių biržos operatorius rengia ir, suderinęs su Taryba, tvirtina energijos išteklių biržos operatoriaus teikiamų paslaugų įkainius, taikomus energijos išteklių biržos dalyviams ir šilumos aukcionų dalyviams.

2. Energijos išteklių biržos operatorius turi teisę gauti papildomų pajamų, vykdydamas konsultacinę, finansinę ar kitą teisėtą ūkinę komercinę veiklą, nesusijusią su licencijuojama veikla, taip pat kitų teisėtų pajamų teisės aktų nustatyta tvarka, jeigu tokia veikla neprieštarauja šio įstatymo 13 straipsnio 3 dalyje nustatytiems energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos ribojimams ir konfidencialumo įsipareigojimams.

3. Pasibaigus finansiniams metams, energijos išteklių biržos operatorius privalo pateikti Tarybai finansinių ataskaitų rinkinį, kuriame būtų aiškiai atskirtos energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos sąnaudos ir pajamos, gautos iš energijos išteklių biržos dalyvių ir šilumos aukcionų dalyvių įmokų už suteiktas paslaugas, ir papildomai gautos pajamos. Įvertinusi energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos sąnaudų ir gautų pajamų santykį, Taryba gali pareikalauti peržiūrėti energijos išteklių biržos operatoriaus patvirtintas įmokas už jo teikiamas paslaugas, užtikrinant, kad energijos išteklių biržos dalyvių ir šilumos aukcionų dalyvių mokamos įmokos būtų pagrįstos energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos sąnaudomis, atsižvelgiant į protingumo kriterijų atitinkančią pelno normą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XIII-1063](#), 2018-03-29, paskelbta TAR 2018-04-11, i. k. 2018-05881

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

17 straipsnis. Energijos išteklių biržos dalyviai

1. Energijos išteklių rinkos dalyviai energijos išteklių biržoje dalyvauja savo pasirinkimu. Energijos išteklių rinkos dalyviai turi teisę prekiauti energija ir (ar) energijos ištekliais ir kitais teisės aktuose nustatytais būdais, tarp jų ir kitose Lietuvos Respublikoje ar kitose valstybėse veikiančiose biržose, aukcionuose ar prekybos sistemose.

2. Energijos išteklių rinkos dalyviai, ketinantys prekiauti energijos išteklių biržoje, teikia energijos išteklių biržos operatoriui jo nustatytos formos prašymą ir pasirašo energijos išteklių biržos dalyvio sutartį. Su energijos išteklių biržos dalyviais pasirašomų sutarčių standartines sąlygas rengia ir tvirtina energijos išteklių biržos operatorius, suderinęs su Taryba.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, *Žin.*, 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

3. Energijos išteklių biržos dalyvių sąrašą tvarko, atnaujina ir energijos išteklių biržos informacinėje sistemoje skelbia energijos išteklių biržos operatorius.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

4. Energijos išteklių biržos operatorius turi teisę reikalauti prekybos energijos išteklių biržoje prievolių įvykdymo užtikrinimo. Prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės nustatomos energijos išteklių biržos dalyvio sutartyje ir, suderinus su Taryba, nediskriminaciniais pagrindais privalo būti taikomos visiems energijos išteklių biržos dalyviams. Energijos išteklių biržos dalyviams taikomos prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės gali būti diferencijuojamos, taip pat šio įstatymo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose gali būti nustatomi specialieji reikalavimai atskiroms energijos išteklių biržos dalyvių grupėms, atsižvelgiant į energijos išteklius, kuriais jie prekiauja energijos išteklių biržoje. Nustatytos prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės turi būti motyvuotos, proporcingos ir pagrįstos.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

5. Šilumos tiekėjai, šilumos aukciono dalyviai ir bendri šilumos ir elektros energijos gamintojai per energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemą teikia duomenis energijos išteklių biržos operatoriui apie tiesiogiai sudarytus dvišalius susitarimus (sandorio šalis, sudarymo datą, biokuro rūšis, atitiktį tvarumo ir išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo kriterijams patvirtinančius dokumentus ir duomenis, sandorio galiojimo laikotarpį) ir šių susitarimų pagrindu įsigytą biokuro kiekį bei kainą.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [XIII-2084](#), 2019-04-26, paskelbta TAR 2019-05-07, i. k. 2019-07394

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-1068](#), 2022-04-28, paskelbta TAR 2022-05-06, i. k. 2022-09677

17¹ straipsnis. Atsiskaitymas pagal energijos išteklių biržoje sudarytus sandorius

1. Atsiskaitymus pagal energijos išteklių biržoje sudarytus sandorius organizuoja energijos išteklių biržos operatorius Energijos išteklių biržos reglamente nustatyta tvarka.

2. Energijos išteklių biržos operatorius turi teisę atidaryti atskirą depozitinę sąskaitą (sąskaitas). Depozitinėje sąskaitoje esančiomis lėšomis disponuojama šio straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka.

3. Depozitinėje sąskaitoje laikomos energijos išteklių biržos dalyvių lėšos. Energijos išteklių biržos operatorius biržos dalyvių vardu iš depozitinėje sąskaitoje laikomų lėšų gali vykdyti atsiskaitymus pagal energijos išteklių biržoje sudarytus sandorius, taip pat mokėti kitas įmokas, susijusias su energijos išteklių biržoje sudarytais sandoriais, įskaitant biržos dalyvių įmokas, baudas, delspinigius.

4. Energijos išteklių biržos operatoriaus depozitinėje sąskaitoje laikomos energijos išteklių biržos dalyviams priklausančios lėšos negali būti įkeistos, areštuotos, jomis negali naudotis ir disponuoti tretieji asmenys, į šias lėšas negali būti nukreipiamas išieškojimas pagal energijos išteklių biržos operatoriaus prievoles.

Papildyta straipsniu:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, *Žin.*, 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

KETVIRTASIS SKIRSNIS CENTRALIZUOTA PREKYBA BIOKURU

18 straipsnis. Centralizuotos prekybos biokuru bendrieji principai

1. Energijos išteklių biržoje įdiegiama centralizuota elektroninė prekybos biokuru sistema.

2. Energijos išteklių biržoje gali būti prekiaujama visų rūšių biokuru, atitinkančiu technologinius, aplinkosaugos reikalavimus ir kokybės standartus, nustatytus Atsinaujančių išteklių energetikos įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose, ir (ar) atitinkančiu tvarumo ir išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo kriterijus pagal Europos Komisijos sprendimu pripažintą savanorišką tarptautinę schemą ir (ar) savanorišką nacionalinę schemą. Centralizuotos prekybos atskirų rūšių biokuru ypatumai nustatomi Centralizuotos prekybos biokuru taisyklėse.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-1068](#), 2022-04-28, paskelbta TAR 2022-05-06, i. k. 2022-09677

3. Centralizuotą elektroninę prekybos biokuru sistemą administruoja ir prekybą biokuru energijos išteklių biržoje organizuoja energijos išteklių biržos operatorius.

4. Energijos išteklių biržoje biokuru prekiaujama pagal dvišales pirkimo–pardavimo sutartis. Šios sutartys sudaromos centralizuotoje elektroninėje prekybos biokuru sistemoje energijos išteklių biržos dalyvių pateiktų pasiūlymų pirkti ir parduoti biokurą pagrindu, vadovaujantis šiame įstatyme nustatytais reikalavimais, Energetikos ministerijos patvirtintomis Centralizuotos prekybos biokuru taisyklėmis ir Energijos išteklių biržos reglamentu.

19 straipsnis. Prekyba biokuru energijos išteklių biržoje

1. Energijos išteklių biržoje biokuru prekiaujama ir dvišalės biokuro pirkimo–pardavimo sutartys, pasinaudojus centralizuota elektronine prekybos biokuru sistema, sudaromos Centralizuotos prekybos biokuru taisyklėse nustatyta tvarka.

2. Energijos išteklių biržos dalyvių dvišalės biokuro pirkimo–pardavimo sutartys, sudarytos pasinaudojus centralizuota elektronine prekybos biokuru sistema, registruojamos energijos išteklių biržos duomenų valdymo sistemoje.

3. Energijos išteklių biržos dalyviai, teikdami pasiūlymus parduoti biokurą energijos išteklių biržoje, nurodo biokuro kainą ir jo pristatymo įkainį. Energijos išteklių biržos operatorius, atlikęs tyrimą ir nustatęs neįprastas prekybos biržoje sąlygas arba piktnaudžiavimo riziką požymių turintį elgesį, turi teisę nustatyti biržoje teikiamuose pasiūlymuose pirkti ir parduoti biokuro produktų kainų kitimo ribas.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, *Žin.*, 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

4. Energijos išteklių biržos dalyvių pateikti duomenys yra konfidencialūs ir gali būti atskleisti tretiesiems asmenims tik teisės aktų nustatyta tvarka, išskyrus duomenis apie perkamus ir parduodamus atskirų rūšių biokuro kiekius ir kainas, kurie apibendrintai ir nenurodant sutarties šalių skelbiami energijos išteklių biržos operatoriaus informacinėje sistemoje.

19¹ straipsnis. Biokuro, naudojamo šilumos gamybai, įsigijimas

1. Šilumos tiekėjai, šilumos aukciono dalyviai ir bendri šilumos ir elektros energijos gamintojai, kurie elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti naudoja biokurą, privalo teikti pirmenybę energijos išteklių biržai įsigydami visą elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti reikalingą biokuro kiekį.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-1432](#), 2014-12-16, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20609

Nr. [XIII-2084](#), 2019-04-26, paskelbta TAR 2019-05-07, i. k. 2019-07394

2. Šio straipsnio 1 dalyje išdėstyti reikalavimai nurodytoms energetikos įmonėms netaikomi, jeigu energijos išteklių biržoje dėl objektyvių priežasčių nebuvo galima įsigyti reikalingo atitinkamos biokuro rūšies kiekio ar jo dalies arba kitais būdais įsigyti biokurą yra ekonomiškai naudingiau. Trūkstamas biokuro kiekis gali būti įsigijamas kitais teisės aktuose reglamentuotais pirkimo būdais.

Papildyta straipsniu:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, *Žin.*, 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

5 skirsnis. Neteko galios nuo 2013-07-20

Skirsnio naikinimas:

Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, *Žin.*, 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493

ŠEŠTASIS SKIRSNIS PREKYBA GAMTINĖMIS DUJOMIS

22 straipsnis. Prekybos gamtinėmis dujomis bendrieji principai

1. Prekyba gamtinėmis dujomis vykdoma prekiaujant gamtinių dujų biržoje, dvišalių pirkimo–pardavimo sutarčių pagrindu ir (ar) kitais būdais šiame įstatyme, Gamtinių dujų įstatyme, Prekybos gamtinėmis dujomis taisyklėse, patvirtintose Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos, ir gamtinių dujų biržos operatoriaus Prekybos gamtinių dujų biržoje reglamente nustatyta tvarka.

2. Nepaisant prekybos gamtinėmis dujomis būdo, gamtinių dujų tiekėjams draudžiama diskriminuoti vartotojus ar vartotojų kategorijas.

23 straipsnis. Gamtinių dujų, naudojamų šilumos ir elektros gamybai, įsigijimas

1. Šilumos tiekėjai, reguliuojami nepriklausomi šilumos gamintojai ir bendri šilumos ir elektros energijos gamintojai, kurie per metus reguliuojamajai energetikos veiklai suvartoja 50 GWh gamtinių dujų ar daugiau, privalo gamtinių dujų biržoje per kalendorinius metus įsigyti ne mažiau kaip 50 procentų reguliuojamajai elektros ir (ar) šilumos energijos gamybos veiklai reikalingo gamtinių dujų kiekio. Vertinant šioje dalyje minimų ūkio subjektų metinį gamtinių dujų suvartojimą, turi būti įskaičiuojamas ūkio subjekto, įskaitant jo filialus, atstovybes ir (ar)

skirtingas gamtinių dujų pristatymo vietas, suvartojamo gamtinių dujų kiekio metinis vidurkis per 2 praėjusius metus.

2. Šio straipsnio 1 dalyje išdėstytas reikalavimas netaikomas šio straipsnio 1 dalyje nurodytoms energetikos įmonėms, jeigu gamtinių dujų biržoje dėl objektyvių priežasčių nebuvo galima įsigyti reikalingo gamtinių dujų kiekio ar jo dalies arba gamtinių dujų įsigijimo kaina sutarties sudarymo metu kitais teisės aktuose reglamentuotais pirkimo būdais yra mažesnė negu vidutinė gamtinių dujų biržos kaina ir (ar) gamtinių dujų įsigijimas kitais teisės aktuose reglamentuotais pirkimo būdais yra ekonomiškai naudingesnis.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XIV-606](#), 2021-11-04, paskelbta TAR 2021-11-12, i. k. 2021-23528

24 straipsnis. Bendradarbiavimas prekiaujant gamtinėmis dujomis

1. Gamtinių dujų biržos operatorius Prekybos gamtinėmis dujomis taisyklėse ir gamtinių dujų biržos operatoriaus Prekybos gamtinių dujų biržoje reglamente nustatyta tvarka bendradarbiauja su Taryba ir nedelsdamas Tarybai pateikia su galimai apsimestiniais prekybos gamtinėmis dujomis sandoriais susijusią informaciją ir bet kurią kitą aktualią informaciją, kuri būtų reikalinga gamtinių dujų rinkos priežiūrai vykdyti, ypač susijusią su licencijų ir (ar) leidimų turėtojams nustatytų veiklos sąlygų galimais pažeidimais.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

2. Gamtinių dujų biržos operatorius ir gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius pagal kompetenciją teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis tarpusavyje bendradarbiauja ir keičiasi visa informacija, kiek tai reikalinga jų funkcijoms tinkamai atlikti, nepažeisdami įstatymuose nustatytų veiklos nepriklausomumo ir atskyrimo reikalavimų. Keisdami informaciją, gamtinių dujų biržos operatorius ir gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius imasi visų pagrįstų priemonių atskirų gamtinių dujų rinkos dalyvių duomenų konfidencialumui užtikrinti ir neatskleidžia jų kitais, negu įstatymuose nustatytais, pagrindais, kiek tai reikalinga gamtinių dujų rinkos ir (ar) valstybės energetinės sistemos reikmėms.

Skirsnio pakeitimai:

Nr. [XIII-1785](#), 2018-12-18, paskelbta TAR 2018-12-21, i. k. 2018-21230

7 skirsnis. Neteko galios nuo 2022-01-01

Skirsnio naikinimas:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

Skirsnio pakeitimai:

Nr. [XIII-1785](#), 2018-12-18, paskelbta TAR 2018-12-21, i. k. 2018-21230

AŠTUNTASIS SKIRSNIS ENERGIJOS IŠTEKLIŲ RINKOS PRIEŽIŪRA IR ATSAKOMYBĖS TAIKYMAS. SKUNDŲ IR GINČŲ NAGRINĖJIMAS

28 straipsnis. Energijos išteklių elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti pirkimų priežiūra

1. Šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų taikymo ir jų reglamentuojamų energijos išteklių elektros ir šilumos energijai gaminti pirkimų priežiūrą kompleksiskai užtikrina Taryba, Viešųjų pirkimų tarnyba, energijos išteklių biržos, kitų biržų operatoriai ir Konkurencijos taryba pagal jiems šiame įstatyme ir jų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytą kompetenciją.

2. Siekiant užtikrinti energijos išteklių elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti pirkimų viešumo, skaidrumo, tiekėjų lygiateisiškumo, pagrįstos konkurencijos principų įgyvendinimą, Viešųjų pirkimų tarnyba Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka ir pagal Pirkimų taisyklėse nustatytus įgaliojimus vykdo Pirkimų taisyklėse nustatytų energijos išteklių elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti įsigijimo tiesiogiai sudaromų dvišalių susitarimų pagrindu

procedūrinių reikalavimų taikymo priežiūrą. Viešųjų pirkimų tarnyba priima sprendimus savarankiškai ir nešališkai.

3. Siekdama užtikrinti prevencinę energijos išteklių elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti pirkimų priežiūrą, Viešųjų pirkimų tarnyba teikia konsultacijas energetikos įmonėms, įsigyjančioms energijos išteklius elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti, atlieka tyrimus dėl organizuojamų ar įvykdytų energijos išteklių elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti pirkimų.

4. Pirkimų tyrimas atliekamas ir išvada parengiama per 40 darbo dienų. Motyvuotu Viešųjų pirkimų tarnybos sprendimu šis terminas gali būti pratęstas ne daugiau kaip 2 kartus, kiekvieną kartą pratęsiant terminą ne ilgiau kaip 20 darbo dienų. Tyrimas užbaigiamas, kai Viešųjų pirkimų tarnyba surašo motyvuotą, faktais ir teisės aktų nuostatomis pagrįstą išvadą. Tyrimo metu nustatytus pažeidimus, ši išvada yra pagrindas Viešųjų pirkimų tarnybai inicijuoti administracinės atsakomybės taikymo procedūrą. Viešųjų pirkimų tarnyba, turėdama pagrindą įtarti, kad buvo pažeistos šio įstatymo ar Pirkimų taisyklių nuostatos, turi teisę sustabdyti vykdomą pirkimą tol, kol tyrimas bus atliktas.

5. Taryba, vykdydama energijos išteklių elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti pirkimų priežiūrą, gali inicijuoti atsakomybės už reguliuojamosios energetikos veiklos pažeidimą taikymo procedūrą. Įvertinusi pažeidimo mastą, Taryba kiekvienu atveju vertina jo atitiktį Energetikos įstatymo 36 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytam pažeidimui.

6. Taryba, nustatiusi, kad biokuro pirkimo–pardavimo sutartis tarp energijos išteklių rinkos dalyvių yra sudaryta nesilaikant šiame įstatyme ir Pirkimų taisyklėse nustatytos tvarkos, neįtraukia tokių sandorių vertės į vidutinės biokuro rinkos kainos skaičiavimus.

7. Taryba, nustatiusi, kad pirkimą organizavusi įmonė nevykdė šio įstatymo 19¹ straipsnio 1 dalyje nustatyto įpareigojimo įsigyjant biokurą pirmenybę teikti energijos išteklių biržai, nepripažįsta pirkimą vykdžiusio šilumos tiekėjo ar reguliuojamo nepriklausomo šilumos gamintojo pirkimo sutarties išlaidų biokurui įsigyti pagrįstomis sąnaudomis nustatant šilumos kainą dalimi, viršijančia vidutinę metinę biokuro kainą arba vidutinę metinę biokuro biržos kainą. Pagrįstomis sąnaudomis yra nepripažįstamos tik to pirkimo, kuris buvo vykdytas pažeidžiant šio įstatymo 19¹ straipsnio reikalavimus, sutarties išlaidos biokurui įsigyti, viršijančios vidutinę metinę biokuro kainą arba vidutinę metinę biokuro biržos kainą.

8. Taryba, nustatiusi, kad pirkimą organizavusi įmonė nevykdė šio įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje nustatyto įpareigojimo, nepripažįsta pirkimą vykdžiusio šilumos tiekėjo, reguliuojamo nepriklausomo šilumos gamintojo ar bendrojo šilumos ir elektros energijos gamintojo pirkimo sutarties išlaidų gamtinėms dujoms įsigyti pagrįstomis sąnaudomis nustatant šilumos kainą dalimi, viršijančia vidutinę metinę gamtinių dujų biržos kainą. Pagrįstomis sąnaudomis yra nepripažįstamos tik to pirkimo, kuris buvo vykdytas pažeidžiant šio įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje nustatytą įpareigojimą, sutarties išlaidos gamtinėms dujoms įsigyti, viršijančios vidutinę metinę gamtinių dujų biržos kainą.

9. Šiame straipsnyje nustatytų poveikio priemonių taikymas juridiniams asmenims neatleidžia jų vadovų ir (ar) darbuotojų nuo įstatymų nustatytos civilinės, administracinės ir (ar) baudžiamosios atsakomybės, taip pat neužkerta kelio Tarybai svarstyti klausimą dėl jos išduotų licencijų galiojimo sustabdymo ar panaikinimo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XIV-606](#), 2021-11-04, paskelbta TAR 2021-11-12, i. k. 2021-23528

28¹ straipsnis. Energijos išteklių rinkos dalyvių atsakomybė

1. Energijos išteklių rinkos dalyviams už pažeidimus vykdančią reguliuojamąją energetikos veiklą skiriamos pinigines baudas Energetikos įstatyme nustatyta tvarka. Energijos išteklių rinkos dalyvių atsakomybę už sąžiningos konkurencijos pažeidimus ir taikomas sankcijas nustato Konkurencijos įstatymas.

2. Energijos išteklių rinkos dalyviams už draudimo naudotis viešai neatskleista prekybos energijos išteklių informacija ir užsiimti arba bandyti užsiimti manipuliavimu energijos išteklių rinka, kaip nurodyta šio įstatymo 9 straipsnio 5 dalyje, pažeidimus Taryba skiria pinigines baudas iki 10 procentų metinių pajamų praėjusiais finansiniais metais iš veiklos, kurią vykdančias padarytas

pažeidimas, o jeigu energijos išteklių rinkos dalyvis neturėjo pajamų praėjusiais finansiniais metais iš veiklos, kurią vykdant padarytas pažeidimas, – iki dvidešimt tūkstančių eurų, arba kreipiasi į teismą skirti laikiną apribojimą vykdyti veiklą energijos išteklių rinkoje. Baudos skyrimo klausimas svarstomas ir sprendimas dėl baudos skyrimo, jos dydžio ir diferencijavimo priimamas ir vykdomas *mutatis mutandis* vadovaujantis Energetikos įstatymo nuostatomis.

3. Energijos išteklių rinkos dalyviai už tuos pačius pažeidimus atsako tik pagal šį įstatymą, Energetikos įstatymą arba Konkurencijos įstatymą, atsižvelgiant į nustatytą Tarybos ar Konkurencijos tarybos kompetenciją.

4. Šilumos tiekėjai, reguliuojamieji nepriklausomi šilumos gamintojai ir bendrieji šilumos ir elektros energijos gamintojai, įsigyjantys energijos išteklius elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti, už energijos išteklių elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti įsigijimo tvarkos pažeidimus atsako šio įstatymo 28 straipsnyje nustatyta tvarka.

5. Nereguliuojamiesiems nepriklausomiems šilumos gamintojams už energijos išteklių elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti įsigijimo tvarkos pažeidimus Taryba skiria piniginę baudą iki 10 procentų metinių pajamų praėjusiais finansiniais metais iš veiklos, kurią vykdant padarytas pažeidimas. Baudos skyrimo klausimas svarstomas ir sprendimas dėl baudos skyrimo, jos dydžio ir diferencijavimo priimamas ir vykdomas *mutatis mutandis* vadovaujantis Energetikos įstatymo nuostatomis.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

29 straipsnis. Skundų ir ginčų nagrinėjimas

1. Taryba išankstine privaloma skundų ir ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka pagal kompetenciją nagrinėja energijos išteklių biržos dalyvių ir kitų asmenų skundus bei ginčus dėl energijos išteklių biržos administravimo, organizavimo ir kitos licencijuojamos energijos išteklių biržos operatoriaus veiklos.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

2. Skundai ir ginčai nagrinėjami Energetikos įstatyme nustatyta tvarka.

Skirsnio pakeitimai:

Nr. [XII-1432](#), 2014-12-16, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20609

DEVINTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30 straipsnis. Įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai

Vyriausybė, Energetikos ministerija ir Taryba pagal kompetenciją parengia ir priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTĖ

DALIA GRYBAUSKAITĖ

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XII-493](#), 2013-07-02, Žin., 2013, Nr. 78-3938 (2013-07-20), i. k. 1131010ISTA0XII-493
Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo 1, 2, 3, 4, 7, 9, 10, 13, 17, 19 straipsnių pakeitimo, Įstatymo papildymo 17-1, 19-1 straipsniais ir V skirsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XII-1432](#), 2014-12-16, paskelbta TAR 2014-12-23, i. k. 2014-20609
Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo Nr. XI-2023 2, 8, 9, 10 19-1 straipsnių ir aštuntojo skirsnio pakeitimo įstatymas

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XII-2498](#), 2016-06-28, paskelbta TAR 2016-07-04, i. k. 2016-18459
Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo Nr. XI-2023 1 straipsnio pakeitimo įstatymas

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XIII-1063](#), 2018-03-29, paskelbta TAR 2018-04-11, i. k. 2018-05881
Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo Nr. XI-2023 1, 2, 10, 13 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymas

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XIII-1785](#), 2018-12-18, paskelbta TAR 2018-12-21, i. k. 2018-21230
Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo Nr. XI-2023 2, 3, 10, 13 straipsnių, šeštojo ir septintojo skirsnių pakeitimo įstatymas

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XIII-2084](#), 2019-04-26, paskelbta TAR 2019-05-07, i. k. 2019-07394
Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo Nr. XI-2023 8, 13, 17, 19-1 ir 28-1 straipsnių pakeitimo įstatymas

7.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XIV-606](#), 2021-11-04, paskelbta TAR 2021-11-12, i. k. 2021-23528
Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo Nr. XI-2023 23 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymas

8.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XIV-629](#), 2021-11-11, paskelbta TAR 2021-11-25, i. k. 2021-24221
Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo Nr. XI-2023 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 24, 28-1, 29, 30 straipsnių pakeitimo ir septintojo skirsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas

9.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XIV-1068](#), 2022-04-28, paskelbta TAR 2022-05-06, i. k. 2022-09677
Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo Nr. XI-2023 8, 13, 17 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymas